

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน ได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างรูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาประสิทธิผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน

ขั้นตอนที่ 1 สร้างรูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน

การสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน ดำเนินการโดย 1) การร่างรูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน 2) การศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ กำหนดเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียด ดังนี้

1. การร่างรูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน มีการดำเนินการโดยการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และศึกษางานวิจัย เพื่อวิเคราะห์เอกสาร แนวคิดทฤษฎีจัดการศึกษา และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา หลักสูตรการจัดการศึกษา แนวคิดการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย กำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย และสังเคราะห์เป็นร่างรูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคันปรากฏผลการสังเคราะห์ ประกอบด้วย โครงสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนระดับ

มัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการศึกษา 2) ด้านหลักสูตรการศึกษา 3) ด้านการจัดการเรียนรู้ 4) ด้านการประเมินผลการเรียนรู้

2. การศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เป็นการนำรูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน จากคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ แนวคิดทฤษฎีจัดการศึกษา และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา หลักสูตรการจัดการศึกษา แนวคิดการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบาย และวางแผนการศึกษาของชาติ ด้านบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย มาให้ความคิดเห็นด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อสังเคราะห์เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน ผลการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากการสนทนากลุ่มโดยสรุป ได้แก่

โครงสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคันมี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการศึกษา 2) ด้านหลักสูตรการศึกษา 3) ด้านการจัดการเรียนรู้ 4) ด้านการประเมินผลการเรียนรู้

1. ด้านการบริหารจัดการ มีดังนี้

1.1 การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศนักเรียนที่ออกกลางคันเป็นรายบุคคลอย่างรอบด้าน
1.2 มีการมอบหมายให้มีครูรับผิดชอบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ออกกลางคันตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายกรณีอย่างเป็นระบบ

1.3 สร้างความเข้าใจต่อภารกิจ หน้าที่กับครูให้เกิดความเข้าใจหลักการช่วยเหลือนักเรียน โดยมีการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยหรือการเรียน การสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามสภาวะพื้นฐานและมีเจตคติที่ดีกับนักเรียนที่ออกกลางคัน

1.4 จัดระบบแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย พร้อมทั้งสื่อ อุปกรณ์ สถานที่และบรรยากาศสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้กับนักเรียนที่ออกกลางคัน

1.5 ประสานความร่วมมือภาคีเครือข่าย เช่น ครู ผู้ปกครอง ชุมชน การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย สถาบันศาสนา องค์กรเอกชนเปิดโอกาสให้นักเรียนที่ออกกลางคันได้เรียนรู้ตามอัธยาศัย

1.6 จัดหางบประมาณสนับสนุน สร้างขวัญกำลังใจให้กับครูที่รับผิดชอบจัดการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับนักเรียนที่ออกกลางคัน

1.7 บูรณาการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัยให้กับนักเรียนที่ออกกลางคัน

2. ด้านหลักสูตรการศึกษา มีดังนี้

2.1 หลักสูตรเป็นหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาทักษะชีวิต การแก้ปัญหา และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

2.2 สร้างโปรแกรมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ใช้ระบบการเทียบโอนเข้าสู่การศึกษาในระบบ

2.3 การบูรณาการหลักสูตรในระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นหลักร่วมกัน

3. ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีดังนี้

3.1 กระบวนการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียน ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ให้อิสระผู้เรียน ให้เรียนรู้ตามความสนใจ

3.2 จัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายไปพัฒนาการเรียนรู้ตามความสนใจของนักเรียนที่ออกกลางคัน เน้นการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการแก้ปัญหาชีวิต

3.3 จัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามที่สถานศึกษากำหนด เรียนรู้แบบนำตนเองได้ เน้นค่าของคน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการรู้จักตนเอง

3.4 จัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ สื่อการสอน เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น โปรแกรม CAI โปรแกรม E-learning และที่สอดคล้องกับหลักสูตรหรือโปรแกรมการเรียนรู้

3.5 จัดการเรียนรู้แบบมีเพื่อนร่วมเรียนรู้คู่กัน (Buddy) จัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางศิลปะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและเรียนรู้แบบบูรณาการกลุ่มวิชาอื่นกับศิลปะ

4. ด้านการวัดผลและประเมินผล มีดังนี้

4.1 การประเมินผลตามสภาพที่เป็นจริง (Authentic assessment) กล่าวคือ เน้นการประเมินพัฒนาการ และชิ้นงาน แฟ้มสะสมผลงาน โครงการ เป็นต้น

4.2 การประเมินที่หลากหลายรูปแบบ มีการประเมินผลอิงมาตรฐาน จัดการวัดผล และประเมินผลในระดับสถานศึกษา ระดับชาติ (NT) และระดับประเทศ (O-NET)

4.3 การประเมินแบบเทียบระดับ เป็นการเทียบประสบการณ์ผู้การเรียนรู้โดย 1) ประเมินความรู้ตามหลักสูตร 2) ประเมินประสบการณ์ แฟ้มสะสมงาน โครงการ การสังเกตการณ์ทำงาน เป็นการรับรองความรู้จากการเรียนรู้ตามอัธยาศัย (รูปแบบของวิทยาลัยอาชีวศึกษา)

4.4 การวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และโปรแกรมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย เชื่อมโยงผลการเรียนโดยใช้ระบบการเทียบโอนผลการเรียนเข้าสู่การศึกษาในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.5 การวัดผลและประเมินผลยึดหลัก 3 ประการ คือ

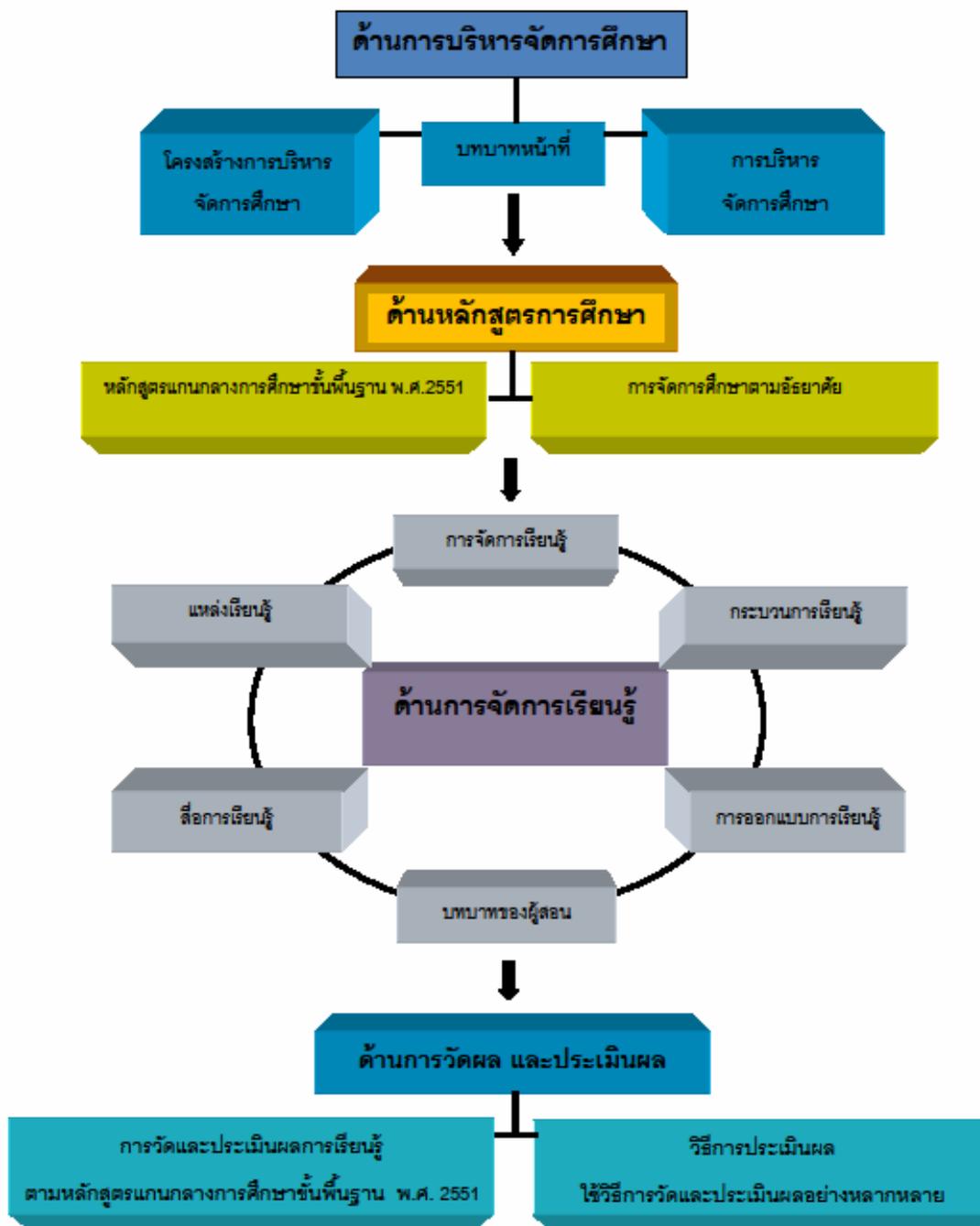
4.5.1 ประเมินผลการเรียนรู้

4.5.2 วัดผลประเมินผลเพื่อช่วยเหลือนักเรียน

4.5.3 วัดผลประเมินผลด้านคุณธรรม จริยธรรม

ข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญข้างต้นนี้ ได้นำมากำหนดเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน และได้นำผลการทดลองใช้มาปรับปรุงรูปแบบ ปราบกฏตามรายละเอียด ดังนี้

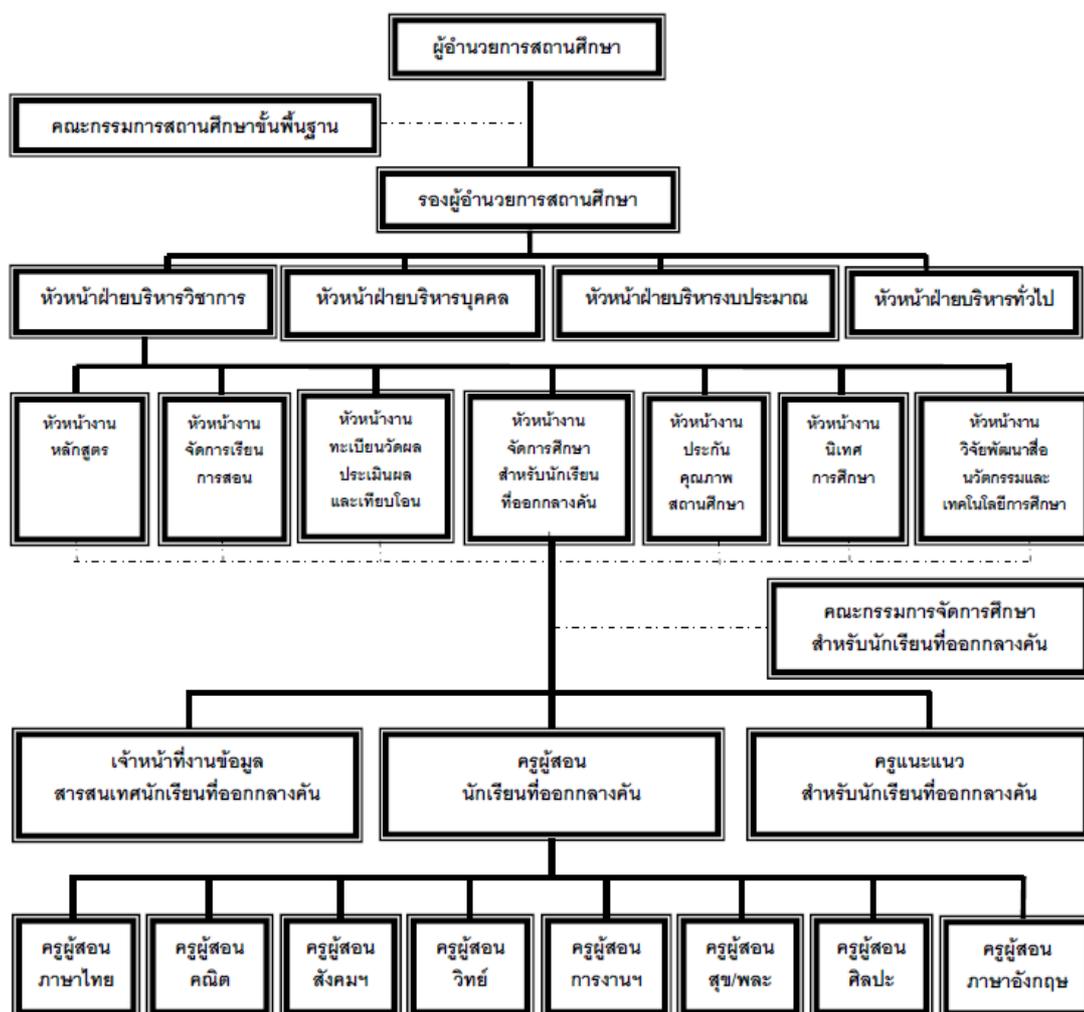
รูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน

ซึ่งสามารถอธิบายรายละเอียดตามแผนผัง รูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการศึกษา 2) ด้านหลักสูตรการศึกษา 3) ด้านการจัดการเรียนรู้ 4) ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ มีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการศึกษา
โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา

โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน

บทบาทหน้าที่

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่ดังนี้

- 1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ออกกลางคัน
- 1.2 สนับสนุน กำกับติดตาม และสร้างความเข้าใจต่อภารกิจ หน้าที่กับครูให้เกิดความเข้าใจหลักการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย
- 1.3 ประสานความร่วมมือภาคีเครือข่าย ครู ผู้ปกครอง ชุมชน สถาบันศาสนา องค์กรเอกชน เปิดโอกาสให้นักเรียนที่ออกกลางคัน ได้เรียนรู้ตามอัธยาศัย
- 1.4 จัดหางบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ออกกลางคัน
- 1.5 สร้างขวัญกำลังใจให้กับครูที่รับผิดชอบจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ออกกลางคัน
- 1.6 อนุมัติผลการเรียนรู้ อนุมัติการเลื่อนชั้นเรียน และอนุมัติการจบหลักสูตรของนักเรียนที่ออกกลางคัน ตามเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2. หัวหน้าฝ่ายบริหารวิชาการ มีบทบาทหน้าที่ดังนี้

- 2.1 ส่งเสริมสนับสนุน บูรณาการการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการศึกษาในระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
- 2.2 พัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
- 2.3 กำกับติดตามการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ให้กับนักเรียนที่ออกกลางคัน ตามนโยบายของสถานศึกษา

3. คณะกรรมการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ออกกลางคัน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูวิชาการ ครูแนะแนว ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5-8 คน โดยมีผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษาดำรงตำแหน่งประธาน คณะกรรมการ มีบทบาทหน้าที่ดังนี้

- 3.1 กำหนดแนวทางการดำเนินงานการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ออกกลางคัน
  - 3.2 จัดระบบการศึกษาให้กับนักเรียนที่ออกกลางคัน
  - 3.3 พิจารณาให้ความเห็นชอบผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่ออกกลางคัน
4. หัวหน้างานจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ออกกลางคัน มีบทบาทหน้าที่ดังนี้

4.1 ปฏิบัติงานตาม มติของคณะกรรมการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ออก
กลางคัน

4.2 ดำรงตำแหน่งเลขานุการคณะกรรมการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ออก
กลางคัน

4.3 กำกับติดตามการดำเนินงานจัดการศึกษา ตามรูปแบบการจัดการศึกษา
ตามอัยาศัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ออกกลางคัน

4.4 จัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ออกกลางคันเป็นรายการณี ประสาน
ความร่วมมือภาคีเครือข่าย ครู ผู้ปกครอง ชุมชน สถาบันศาสนาและองค์กรเอกชน

5. เจ้าหน้าที่งานข้อมูลสารสนเทศนักเรียนที่ออกกลางคัน มีบทบาทหน้าที่ดังนี้

5.1 จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศรายบุคคลของนักเรียนที่ออกกลางคัน เกี่ยวกับ
ประวัติครอบครัว ประวัติการศึกษา สถิติการมาเรียน สถิติผลการเรียน สาเหตุความเสี่ยงต่อการออก
กลางคัน ความต้องการและความช่วยเหลือ

5.2 สรุปผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่ออกกลางคัน เสนอต่อคณะกรรมการจัด
การศึกษาสำหรับนักเรียนที่ออกกลางคัน พิจารณาให้ความเห็นชอบ

6. ครูผู้สอนนักเรียนที่ออกกลางคัน มีบทบาทหน้าที่ดังนี้

6.1 ดำเนินงานจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 จำนวน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี
ภาษาต่างประเทศ

6.2 ดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ออกกลางคันเป็นรายการณี

6.3 คัดกรองนักเรียน และจัดทำข้อตกลงวิธีการเรียนรู้ เวลาเรียน

6.4 วางแผนการเรียนรู้ร่วมกับนักเรียนโดยบูรณาการ จัดการเรียนรู้ในระบบและ
การศึกษาตามอัยาศัยให้กับนักเรียนที่ออกกลางคัน

6.5 ดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวปฏิบัติการวัดผลและ
ประเมินผลการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

7. ครูแนะแนวสำหรับนักเรียนที่ออกกลางคัน มีบทบาทหน้าที่ดังนี้

7.1 สสำรวจสภาพปัญหาความต้องการและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน

7.2 ให้คำปรึกษาในการแก้ปัญหาของนักเรียนที่ออกกลางคัน

7.3 ออกเยี่ยมบ้านนักเรียนที่ออกกลางคัน

7.4 ช่วยเหลือนักเรียนให้ค้นพบความถนัด ความสามารถ ความสนใจของตน

7.5 สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โรงเรียน และการติดต่อประสานงานกับ ผู้เกี่ยวข้อง

การบริหารจัดการศึกษา

การบริหารจัดการศึกษาตามรูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน บริหารภายใต้โครงสร้างการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานปกติ โดยเพิ่มงานการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ออกกลางคันในงานบริหารวิชาการ บริหารจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการ ที่เรียกว่าคณะกรรมการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ออกกลางคัน เป็นผู้กำหนดแนวทาง วางแผนและจัดระบบการจัดการศึกษาให้นักเรียนที่ออกกลางคัน มอบหมายหน้าที่ให้กับเจ้าหน้าที่งานข้อมูลสารสนเทศ และครูผู้สอนสำหรับนักเรียนที่ออกกลางคัน ดำเนินงานจัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่ออกกลางคัน ตามรูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน ตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนด ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินงานดังนี้

1. ผู้อำนวยการสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ออกกลางคันในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานและคณะกรรมการบริหารจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ออกกลางคัน
2. หัวหน้างานจัดการศึกษานักเรียนที่ออกกลางคันจัดประชุมคณะกรรมการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ออกกลางคัน เพื่อกำหนดแนวทาง วางแผน จัดระบบการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่ออกกลางคัน
3. เจ้าหน้าที่งานข้อมูลสารสนเทศนักเรียนที่ออกกลางคัน สรรวจข้อมูลและจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศรายบุคคลของนักเรียนที่ออกกลางคัน
4. หัวหน้างานจัดการศึกษานักเรียนที่ออกกลางคัน จัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนที่ออกกลางคัน และครูผู้ที่เกี่ยวข้อง ชี้แจงทำความเข้าใจการจัดการศึกษาตามรูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน
5. ครูผู้สอนสำหรับนักเรียนที่ออกกลางคัน คัดกรองนักเรียน จัดทำข้อตกลงการเรียน ดำเนินงานจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่ออกกลางคัน ตามความสนใจและศักยภาพของนักเรียน ประสานความร่วมมือภาคีเครือข่ายทุกฝ่าย โดยกำหนดวิธีการเรียนรู้ ระยะเวลาการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรที่นักเรียนสนใจ
6. ครูผู้สอนสำหรับนักเรียนที่ออกกลางคัน วัดผลประเมินผลการเรียนรู้ หัวหน้าเจ้าหน้าที่งานจัดการศึกษาและเจ้าหน้าที่งานข้อมูลสารสนเทศสำหรับนักเรียนที่ออกกลางคัน รวบรวม

ข้อมูลผลการเรียนเสนอผู้ที่เกี่ยวข้องเทียบโอนผลการเรียน อนุมัติผลการเรียน หรืออนุมัติจบหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

7. เจ้าหน้าที่งานข้อมูลสารสนเทศนักเรียนที่ออกกลางคัน สรุปผลการเรียนรู้นักเรียนที่ออกกลางคัน เสนอต่อคณะกรรมการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ออกกลางคัน พิจารณาให้ความเห็นชอบ

องค์ประกอบด้านหลักสูตรการศึกษา

รูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน เป็นการจัดการศึกษาในระบบของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จะจัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่ออกกลางคัน ให้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยบูรณาการจัดการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีแนวทางการจัดการศึกษาดังนี้

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

เป็นการจัดการศึกษาที่พัฒนานักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง แสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งเป็นกรอบทิศทางในการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ และครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย

การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ ตามศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่นๆ จึงเป็นกระบวนการศึกษาที่บุคคลได้รับจากการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ตลอดเวลาของการดำเนินวิถีชีวิตประจำวัน เกิดการสะสมสิ่งที่ได้เรียนรู้ที่ได้รับจากทักษะ ประสบการณ์ ครอบครัวยุทธศาสตร์ สภาพแวดล้อม การทำงาน การพักผ่อน แหล่งเรียนรู้และสื่อที่มีอยู่มากมาย เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากความสนใจใฝ่รู้ของบุคคล หรือถึงแม้ไม่สนใจ แต่บุคคลสามารถรับรู้และสัมผัสได้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้อย่างไม่รู้ตัว จึงเป็นการเรียนรู้ที่ไม่มีหลักสูตร ไม่มีเงื่อนไขของเวลาสถานที่ และอายุของนักเรียนมาเป็นตัวกำหนด และเกิดขึ้นกับบุคคลตลอดชีวิต

ดังนั้น การศึกษาตามอัธยาศัยในการวิจัยนี้ เป็นการจัดสภาพแวดล้อม สถานการณ์ ปัจจัยเกื้อหนุน โดยเฉพาะสื่อ แหล่งความรู้ และบุคคล เพื่อส่งเสริมให้บุคคลได้เรียนรู้ ให้สามารถบูรณาการการเรียนรู้ไปพร้อมกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และการศึกษาตามอัธยาศัย ประกอบด้วย

การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนที่ออกกลางคันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยึดหลักว่า นักเรียนมีความสำคัญที่สุด ยึดประโยชน์ที่เกิดกับนักเรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริม ให้นักเรียนที่ออกกลางคันสามารถพัฒนาตามธรรมชาติเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการ เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรมและทักษะชีวิต สำหรับการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย มีลักษณะเป็นโครงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ผู้สอนกำหนดขึ้นอย่างเป็นระบบ แต่มีจุดมุ่งหมายที่มีความยืดหยุ่น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคคลอย่างอิสระ โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในวิถีชีวิต การจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่ออกกลางคันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับการวิจัยนี้ จึงเป็นการบูรณาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ตรงกับความสนใจ หรือแผนการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนเลือกเรียน โดยเรียนรู้แบบพบกลุ่มสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ศึกษาด้วยตนเอง การเรียนรู้จากสื่อเทคโนโลยีต่างๆ การเรียนรู้แบบชั้นเรียน การเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ การเรียนรู้จากการทำโครงการ และการเรียนรู้ตามอัธยาศัย

กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่ออกกลางคันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้นักเรียนเป็นสำคัญ ต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพานักเรียนไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็น ได้แก่ กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนควรได้รับการฝึกฝน พัฒนา เพราะจะสามารถช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนออกแบบการเรียนรู้ให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนที่ออกกลางคันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

บทบาทของผู้สอน

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนที่ออกกลางคันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ผู้สอนมีบทบาทในการศึกษาวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลไปใช้วางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ทำทลายความสามารถของนักเรียนที่ออกกลางคัน ออกแบบการเรียนรู้

และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำนักเรียนไปสู่เป้าหมาย จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ จัดเตรียมสื่อให้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชา และระดับพัฒนาการของนักเรียน

สื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่ออกกลางคันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ สื่อเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป ระบบสารสนเทศการเรียนรู้ สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออุปกรณ์การศึกษาในห้องปฏิบัติการต่างๆ ในสถานศึกษา เพื่อการเรียนรู้ ใช้พัฒนาให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

แหล่งการเรียนรู้

การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับนักเรียนที่ออกกลางคันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ถือว่าแหล่งการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ และประสบการณ์ที่สนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางต่อเนื่อง ประกอบด้วย แหล่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา แหล่งการเรียนรู้ตามอัธยาศัย แหล่งปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน การศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง แหล่งเสริมสร้างประสบการณ์ภาคปฏิบัติ ซึ่งสามารถจัดแหล่งเรียนรู้ จำแนกตามลักษณะที่ตั้งได้ 2 ประเภท คือ แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

1. แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ใช้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของนักเรียนที่ออกกลางคันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ศึกษาเกี่ยวกับข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ วิทยาการ และสร้างเสริมประสบการณ์ที่กว้างขวางหลากหลายเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ และส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องโสตทัศนศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ การงานอาชีพ เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ใช้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของนักเรียนที่ออกกลางคันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ศึกษาตามอัธยาศัย ที่สามารถหาความรู้ต่างๆ ได้ด้วยตนเองในการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง ได้แก่ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สถานประกอบการ วัด ชุมชน องค์การภาครัฐและภาคเอกชน แหล่งข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

องค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผล

สืบเนื่องจากรูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน ได้บูรณาการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และการศึกษาตามอัธยาศัย จึงใช้ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการเทียบโอนผลการเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นเครื่องมือบูรณาการ การวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ของนักเรียนที่ออกกลางคันในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ซึ่งอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการ คือ การประเมินเพื่อพัฒนานักเรียน และเพื่อใช้ตัดสินผลการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จ นักเรียนจะต้องได้รับการพัฒนา และประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการความก้าวหน้า ความสำเร็จทางการเรียนของนักเรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

ดังนั้น การวัดและประเมินผลตามรูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคันนี้ จึงใช้เกณฑ์การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย

1. ประเมินผลการเรียนรู้ การตัดสินผลการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ การอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้คำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนเป็นหลัก ต้องเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล รวมทั้งสอนซ่อมเสริมผู้เรียนให้พัฒนาจนเต็มตามศักยภาพ โดยผ่านเกณฑ์ดังนี้

1.1 ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนแต่ละรายวิชา

1.2 ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกตัวชี้วัดและผ่านเกณฑ์ตามที่สถานศึกษากำหนด ผลการตัดสินเพื่อให้ได้ระดับผลการเรียนรายวิชาเป็นตัวเลขแสดงระดับผลการเรียน 8 ระดับ ได้แก่ 0.5, 1.0 1.5, 2.0, 2.5, 3.0, 3.5, 4.0

1.3 ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยมีผลการประเมินเป็น ดีเยี่ยม ดี ผ่านและไม่ผ่าน

1.4 ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ผลการประเมินเป็นผ่านและไม่ผ่าน

2. วิธีการประเมิน ในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่ออกกลางคันในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ใช้วิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย เหมาะสม สอดคล้องกับตัวชี้วัด/

มาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนความรู้ความสามารถและศักยภาพของนักเรียน ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรม การสอบปากเปล่า การพูดคุย การใช้คำถาม การเขียน สะท้อนการเรียนรู้ (Journals) การประเมินการปฏิบัติ (Performance assessment) การประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน (Portfolio assessment) การวัดและประเมินด้วยแบบทดสอบ การประเมินด้านจิตพิสัย (Affective Domain) การประเมินตามสภาพจริง (Authentic assessment)

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาประสิทธิผล การใช้รูปแบบการจัดการศึกษาตามอัยาศัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน

มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาตามอัยาศัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน ดังตาราง ได้แก่

อัตราการขาดเรียนที่ลดลงของนักเรียนที่ออกกลางคัน

ตาราง 7 ค่าร้อยละอัตราการขาดเรียนที่ลดลงของนักเรียนที่ออกกลางคัน

คนที่	รายวิชา	เวลาเรียนหลังทดลอง			เวลาเรียน	อัตราการ	
		ทั้งหมด (ชม.)	มาเรียน (ชม.)	คิดเป็นร้อยละ	ก่อนทดลอง	ขาดเรียนที่ลดลง	
					คิดเป็นร้อยละ	คิดเป็นร้อยละ	
1	เพศหญิง	ค23101	60	48	80.00	0	80.00
		ว22202	20	20	100.00	0	100.00
		ส22104	20	19	95.00	0	95.00
		ง23202	40	40	100.00	0	100.00
		เฉลี่ย				0	93.75
2	เพศหญิง	ว22202	20	20	100.00	0	100.00
		ส22102	60	54	90.00	0	90.00
		ส22104	20	19	95.00	0	95.00
		ง21202	40	40	100.00	0	100.00
		เฉลี่ย				0	96.25
3	เพศหญิง	ท23101	120	120	100.00	0	100.00
		ค23101	60	54	90.00	0	90.00
		ส23101	60	48	80.00	0	80.00
		ส23103	20	20	100.00	0	100.00
		เฉลี่ย				0	92.50
4	เพศหญิง	ว22101	60	60	100.00	0	100.00

ตาราง 7 (ต่อ)

คนที่	รายวิชา	เวลาเรียนหลังทดลอง			เวลาเรียน	อัตราการ	
		ทั้งหมด (ชม.)	มาเรียน (ชม.)	คิดเป็นร้อยละ	ก่อนทดลอง	ขาดเรียนที่ลดลง	
					คิดเป็นร้อยละ	คิดเป็นร้อยละ	
5	เพศชาย	ท23101	120	120	100.00	0	100.00
		ค23101	60	51	85.00	0	85.00
		ส23101	60	54	90.00	0	90.00
		ส23103	20	20	100.00	0	100.00
				เฉลี่ย	0	93.75	
6	เพศชาย	ว22101	60	60	100.00	0	100.00
		ว22201	20	20	100.00	0	100.00
					เฉลี่ย	0	100.00
7	เพศชาย	ท23101	120	60	50.00	0	50.00
		ค23101	60	36	60.00	0	60.00
		ส23101	60	34	56.67	0	56.67
		ส23103	20	12	60.00	0	60.00
				เฉลี่ย	0	56.67	
8	เพศหญิง	ว22101	60	34	56.67	0	56.67
9	เพศชาย	ท23101	120	54	45.00	0	45.00
		ค23101	60	32	53.33	0	53.33
		ส23101	60	35	58.33	0	58.33
		ส23103	20	12	60.00	0	60.00
				เฉลี่ย	0	54.17	
รวมเฉลี่ย							87.45

เวลาเรียนของนักเรียนได้มาโดยการบันทึกเวลาเรียนจากการศึกษาตามอัธยาศัยด้วยตนเองที่บ้านหรือแหล่งการเรียนรู้ที่ตนสนใจ เช่น อ่านหนังสือเรียน ศึกษาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต โปรแกรม CAI หรือโปรแกรมสำเร็จรูป พร้อมทั้งที่ศึกษาในแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการคณิตศาสตร์ ห้องปฏิบัติการงานอาชีพ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องสมุด เมื่อพบกลุ่มแบบชั้นเรียนประจำสัปดาห์ ครูผู้สอนจะเปรียบเทียบโอนเป็นเวลาเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และอัตราการขาดเรียนที่ลดลง ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละผลต่างของเวลาเรียนหลังเรียนกับเวลาเรียนก่อนการทดลอง ปรากฏผลตามตาราง 7 พบว่า อัตราการขาดเรียนที่ลดลงของนักเรียนที่ออกกลางคัน โดยรวมลดลงเฉลี่ยร้อยละ 87.45 เมื่อพิจารณาเป็นรายคน พบว่า นักเรียนคนที่ 4 และคนที่ 6 มีอัตราการขาดเรียนที่ลดลงสูงสุดเฉลี่ยร้อยละ 100 รองลงไป ได้แก่ นักเรียนคนที่ 2 มีอัตราการขาดเรียนที่ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 96.25

รองมานักเรียนคนที่ 1 และคนที่ 5 มีอัตราการขาดเรียนที่ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 93.75 และนักเรียนคนที่ 9 มีอัตราการขาดเรียนที่ลดลงต่ำที่สุดเฉลี่ยร้อยละ 54.17

การผ่านเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรายวิชาของนักเรียนที่ออกกลางคัน

ตาราง 8 ค่าร้อยละการผ่านเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรายวิชาของนักเรียนที่ออกกลางคัน

คนที่	จำนวนรายวิชา ที่ลงทะเบียนเรียน	การประเมินผล การเรียนรายวิชา		ผ่านเกณฑ์การ ประเมินผลรายวิชา คิดเป็นร้อยละ	
		ผ่าน	ไม่ผ่าน		
1	เพศหญิง	4	4	0	100
2	เพศหญิง	4	4	0	100
3	เพศหญิง	4	4	0	100
4	เพศหญิง	1	1	0	100
5	เพศชาย	4	4	0	100
6	เพศชาย	2	2	0	100
7	เพศชาย	4	0	4	0
8	เพศหญิง	1	0	1	0
9	เพศชาย	4	0	4	0
รวมเฉลี่ย					66.67

การประเมินผลการเรียนรายวิชา ประเมินผลโดยการเก็บคะแนนจากรายงานหรือโครงการหรืองานที่ครอบคลุมหมายจากการปฏิบัติกิจกรรมระหว่างเรียน และการประเมินด้วยแบบทดสอบหลังเรียน แล้วใช้ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการเทียบโอนผลการเรียนรู้การศึกษาระดับพื้นฐาน เป็นเครื่องมือบูรณาการการวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียนที่ออกกลางคัน ทำให้นักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรายวิชา จากตาราง 8 พบว่า การผ่านเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรายวิชาของนักเรียนที่ออกกลางคัน โดยรวมผ่านเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรายวิชาเฉลี่ยร้อยละ 66.67 และเมื่อพิจารณาเป็นรายคน พบว่า นักเรียนคนที่ 1-6 มีการผ่านเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรายวิชาสูงสุดร้อยละ 100 และนักเรียนคนที่ 7-9 มีการผ่านเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรายวิชา

ต่ำที่สุดร้อยละ 0 สาเหตุที่ไม่ผ่านเกณฑ์ เนื่องจากต้องออกไปประกอบอาชีพทำให้เวลาเรียนต่ำกว่าตามเกณฑ์ที่กำหนด และไม่ได้เข้าสอบ

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน

การประเมินรูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตาราง 9 ได้แก่

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน

องค์ประกอบ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการบริหารจัดการ	4.51	.49	มากที่สุด	4.44	.29	มาก
1 โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา	4.47	.51	มาก	4.40	.51	มาก
2 บทบาทหน้าที่ตามโครงสร้าง	4.57	.50	มากที่สุด	4.53	.51	มากที่สุด
3 การบริหารจัดการศึกษา	4.40	.62	มาก	4.43	.63	มาก
4 โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา บทบาทหน้าที่และการบริหารจัดการ การศึกษา เป็นองค์ประกอบที่มีความ สอดคล้องกัน	4.60	.49	มากที่สุด	4.40	.50	มาก
ด้านหลักสูตร	4.42	.30	มาก	4.45	.20	มาก
5 การจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สามารถใช้เป็นองค์ประกอบได้	4.47	.57	มาก	4.53	.58	มากที่สุด
6 แนวทางการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย สามารถบูรณาการ การเรียนรู้ไปพร้อมกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สามารถใช้เป็น องค์ประกอบได้	4.37	.56	มาก	4.37	.56	มาก

ตาราง 9 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการจัดการเรียนรู้	4.47	.12	มาก	4.47	.30	มาก
7 การจัดการเรียนรู้	4.50	.51	มากที่สุด	4.50	.51	มากที่สุด
8 กระบวนการเรียนรู้	4.43	.63	มาก	4.53	.51	มากที่สุด
9 การออกแบบการจัดการเรียนรู้	4.43	.57	มาก	4.40	.62	มาก
10 บทบาทของครูผู้สอน	4.50	.51	มากที่สุด	4.40	.62	มาก
11 สื่อการเรียนรู้	4.47	.57	มาก	4.50	.51	มากที่สุด
12 แหล่งการเรียนรู้	4.47	.57	มาก	4.50	.51	มากที่สุด
13 ด้านการจัดการเรียน มีความสอดคล้องกัน	4.50	.51	มากที่สุด	4.50	.51	มากที่สุด
ด้านการวัดและประเมินผล	4.48	.50	มาก	4.47	.56	มาก
14 ประเมินผลการเรียนรู้	4.45	.51	มาก	4.50	.51	มากที่สุด
15 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้	4.47	.57	มาก	4.43	.62	มาก
รวมเฉลี่ย	4.47	0.09	มาก	4.46	.17	มาก

จากตาราง 9 พบว่า ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ของรูปแบบการจัดการศึกษาตามอัยาศัยในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน มีรายละเอียดทั้งโดยรวม และรายด้าน ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการศึกษาตามอัยาศัยในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.09) ซึ่งมีองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.49) รองลงไปคือ องค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.50) และองค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.12) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สำหรับองค์ประกอบด้านหลักสูตรการศึกษา มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.30) และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า

องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการศึกษา โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความเหมาะสมสูงที่สุด ได้แก่ ด้านโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา บทบาทหน้าที่และการบริหารจัดการศึกษาเป็นองค์ประกอบ

ที่สอดคล้องกัน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.49) รองลงไปคือ ด้านบทบาทหน้าที่ตามโครงสร้างมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.50) ด้านโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.51) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.62)

องค์ประกอบด้านหลักสูตรการศึกษา โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.30) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สามารถนำไปใช้เป็นองค์ประกอบของรูปแบบได้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.57) สูงกว่าด้านแนวทางการจัดการศึกษาตามอรรถศาสตร์ สามารถบูรณาการการเรียนรู้ไปพร้อมกับหลักสูตรแกนกลางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.56)

องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.12) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านบทบาทครูผู้สอนและด้านการจัดการเรียน มีความสอดคล้องกัน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.51) รองลงไปคือด้านสื่อการเรียนรู้และด้านแหล่งการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.57) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำที่สุด ได้แก่ กระบวนการเรียนรู้ และด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.63) เล็กน้อย

องค์ประกอบด้านการวัดผลและประเมินผล โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านวิธีประเมินผลการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.57) สูงกว่าด้านประเมินผลการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.51) เล็กน้อย

2. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการศึกษาตามอรรถศาสตร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.17) มีองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้สูงที่สุด ได้แก่ องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.30) และองค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.56) มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงไปคือองค์ประกอบด้านหลักสูตรการศึกษา ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.20) และองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.29) ตามลำดับ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า

องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการศึกษา โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.29) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้สูงที่สุด ได้แก่ ด้านบทบาทหน้าที่ตามโครงสร้างมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.51) รองลงไปด้านการบริหารจัดการศึกษามีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.63) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้ต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.51) และด้านโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา บทบาทหน้าที่และการบริหารจัดการศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สอดคล้องกัน ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.50) มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

องค์ประกอบด้านหลักสูตรการศึกษา โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.20) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สามารถนำไปใช้เป็นองค์ประกอบของรูปแบบได้ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.58) สูงกว่าด้านแนวทางการจัดการศึกษาตามอรรถศาสตร์ สามารถบูรณาการการเรียนรู้ไปพร้อมกับหลักสูตรแกนกลางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.56)

องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.30) หากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้สูงที่สุด ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านแหล่งการเรียนรู้ และด้านการจัดการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกัน ซึ่งมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.51) สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้ต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และด้านบทบาทครูผู้สอน มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.62)

องค์ประกอบด้านการวัดผลและประเมินผล โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านประเมินผลการเรียนรู้ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.51) สูงกว่าด้านวิธีประเมินผลการเรียนรู้ที่มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.62)

สรุปโดยรวมผู้บริหารสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของจังหวัดนครปฐม ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำรูปแบบการจัดการศึกษาตามอรรถศาสตร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคันไปใช้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.09) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.17)

ข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาตามอรรถศาสตร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกกลางคัน มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการศึกษา
  - 1.1 ควรเพิ่มคณะกรรมการเครือข่ายการจัดการศึกษา เช่น บุคลากรของสำนักงาน การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย โรงพยาบาล พระภิกษุ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา
2. ด้านหลักสูตรการศึกษา
  - 2.1 อาจจัดเป็นหลักสูตรระยะสั้น 1-3 เดือน เพื่อจูงใจให้นักเรียนที่ออกกลางคัน กลับเข้ามาเรียน
  - 2.2 วิเคราะห์ผลการทดลองให้มีกิจกรรมที่หลากหลายและกำหนดชั่วโมงการเรียนรู้ที่เหมาะสม
3. ด้านการจัดการเรียนรู้
  - 3.1 มีกิจกรรมที่ช่วยปรับพฤติกรรม เช่น การตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ ให้นักเรียนด้วย
4. ด้านการประเมินผลการเรียนรู้
  - 4.1 ควรตั้งเกณฑ์การวัดผลประเมินผลไม่สูงมาก